

רע"פ 6002/16 - פלוני נגד מדינת ישראל

בבית המשפט העליון

רע"פ 6002/16

לפני:
המבקש:
כבוד השופט ח' מלצר
פלוני

נגד

מדינת ישראל

המשיבה:

בקשת רשות ערר על החלטת בית המשפט המחוזי
מרכז-לוד (כב' השופטת ד' מרשק מרום) מתאריך
28.06.2016 ב-ע"ח 38738-06-16

בשם המבקש: עו"ד אריאל עטרי

בשם המשיבה: עו"ד אבי וסטרמן

החלטה

1. לפני בקשת רשות לערור על החלטתו של בית המשפט המחוזי מרכז-לוד (כב' השופטת ד' מרשק מרום) מתאריך 28.06.2016 ב-ע"ח 38738-06-16, בגדרו נדחה עררו של המבקש על החלטתו של בית משפט השלום בראשון לציון (כב' השופט א' שרון) מתאריך 31.05.2016 ב-ה"ת 592-05-16.

להלן אפרט, בתמצית, את הנתונים הדרושים להכרעה בבקשה.

רקע עובדתי

עמוד 1

2. כנגד המבקש, ומספר חשודים נוספים, מתנהלת חקירה בחשד לעבירות של קשירת קשר לביצוע פשע, מתן שוחד, מרמה והלבנת הון. על פי החשד, המבקש הינו מנהל בחברה מסוימת (להלן: החברה) ומחזיק בכ-20% ממניותיה. המבקש ושותפיו לניהול החברה (להלן: החשודים הנוספים) חשודים כי שילמו, לכאורה, שוחד לגורמים שונים בחברת נתיבי ישראל בע"מ, אשר, בתמורה לשוחד הנטען הנ"ל, גרמו לכך שיועברו לידי החברה, כך על פי הנטען, חוזי עבודה הנאמדים במיליוני שקלים (להלן: חוזי העבודה). עוד על פי הנטען, המבקש והחשודים הנוספים נהגו למשוך משכורות שמקורן באחוזים מתוך שווי חוזי העבודה שנכנסו לחשבון החברה הנ"ל.
3. בתאריך 28.10.2015, בית משפט השלום הנכבד הוציא, במעמד צד אחד, לבקשת המשיבה "צו המצאה של מסמכים ותפיסת חפצים" לפי סעיפים 32, 34, ו-43 לפקודת סדר הדין הפלילי (מעצר וחיפוש) [נוסח חדש], התשכ"ט-1969 (להלן: הפסד"פ), וסעיפים 21(א) ו-26 לחוק איסור הלבנת הון, התש"ס-2000 (להלן: החוק), למשך 180 ימים (להלן: הצו המקורי או צו התפיסה).
4. בתאריך 02.11.2015 נערך חיפוש בביתו של המבקש במהלכו נתפסו מרכושו, בין היתר: רכב - ששוחרר על ידי המשטרה בכפוף להפקדה כספית בסך של 10,000 ש"ח, כספי החברה, לפי שיעור אחזקותיו של המבקש בחברה (הנאמד כאמור על כ-20%), בסך של 62,000 ש"ח (מתוך סך של 310,000 ש"ח שנתפסו), וכן קרקע ודירת מגורים ברישום (להלן: התפוסים). הכול בהתאם לצו התפיסה שניתן על ידי בית משפט השלום הנכבד.
5. בתאריך 21.04.2016 המשיבה הגישה לבית משפט השלום הנכבד בקשה להארכת תוקף החזקת התפוסים למשך 180 ימים נוספים (ראו: ה"ת 59016-10-15; להלן: הבקשה הראשונה). נוכח סמיכות פגרת הפסח למועד הגשת הבקשה, והחשש כי הבקשה לא תידון במועד, המשיבה הגישה לבית משפט השלום הנכבד בתאריך 01.05.2016, בקשה נוספת להארכת תוקף החזקת התפוסים (ראו: ה"ת 592-05-16; להלן: הבקשה הנוספת).
6. בתאריך 24.05.2016 בית משפט השלום הנכבד הורה על הארכת תוקף צו התפיסה עד להחלטה אחרת, ובתאריך 31.05.2016 בית משפט השלום קיבל את הבקשה, והורה על הארכת צו התפיסה ב-180 ימים נוספים, שימנו החל מתאריך 01.05.2016 (תאריך הגשת הבקשה הנוספת).
7. למען שלמות התמונה יוער כי בית משפט השלום הנכבד ציין בהחלטתו כי על אף שהבקשה הראשונה הוגשה עוד לפני מועד פקיעת הצו המקורי (שפקע כאמור בתאריך 28.04.2016) - הבקשה לא הובאה במועד לעיונו, כך שנוצר פער בין תאריך הגשת הבקשה הנוספת ובין מתן ההחלטה בידי בית משפט השלום הנכבד. נוכח זאת, בית משפט השלום הנכבד קבע כי תוקפו של צו התפיסה פקע לזמן קצר. עם זאת, בית משפט השלום הנכבד קבע כי נוכח האינטרס הציבורי, ונוכח מהות העבירות המיוחסות למבקש - אין בפגם זה לבדו כדי למנוע, בנסיבות, את הארכת תוקפו של צו התפיסה. בנוסף לכך, בית משפט השלום הנכבד קבע, לאחר עיון בחומר החקירה, כי מתקיים חשד סביר לביצוע העבירות המיוחסות למבקש. עוד נקבע, כי הפגיעה הנגרמת לזכויותיו של המבקש כתוצאה מהחזקת התפוסים - מידתית בנסיבות העניין, וזאת נוכח העובדות הבאות: רכבו של המבקש הוחזר לשימוש (כאמור, בכפוף להפקדה כספית בסך 10,000 ש"ח); הקרקע ודירת המגורים שבבעלות המבקש נתפסו ברישום בלבד; סכום הכסף שנתפס בחשבון החברה הוא סכום יחסי בהתאם לחלקו בשיעור האחזקות בחברה.
8. בתאריך 19.06.2016, המבקש ערר על החלטה זו לבית המשפט המחוזי הנכבד. במסגרת הערר המבקש העלה, בין היתר, את הטענות הבאות: המשיבה לא הוכיחה את היסודות הנדרשים לתפיסה על פי חוק. המבקש טען עוד שבית משפט השלום הנכבד

שגה בכך שהוציא את הצו המקורי, וכן בכך שהורה על הארכת תוקפו של צו התפיסה, שכן צו התפיסה ניתן, לשיטתו, בחוסר סמכות. עוד נטען כי ההחלטה פוגעת בזכותו של המבקש לקניין, בזכות הטיעון שלו וכן בזכותו להליך הוגן. המבקש טען גם כי בית משפט השלום הנכבד שגה בכך שלא ערך הבחנה עובדתית בין העבירות המיוחסות למבקש, לבין העבירות המיוחסות לחברה.

9. בתאריך 28.06.2016 בית המשפט המחוזי הנכבד דחה את עררו של המבקש בקובעו, בין היתר, כי לא נפלה כל שגגה בהחלטת בית משפט השלום הנכבד, מכאן הבקשה שלפני.

בטרם אפנה להצגת טענות הצדדים, אביא בקצרה את הרקע הנורמטיבי הנדרש לעניין.

10. בחוק קיימים שני מסלולים אפשריים לתפיסת רכוש לצורך חילוט עתידי של תפוסים (ראו: סעיפים 21, 23 ו-26 לחוק):

הראשון, מכוח סמכויות החיפוש והתפיסה לפי סעיף 35 לפסד"פ, אליהן מפנה סעיף 26 לחוק – כאשר סמכות זו נתונה לבית משפט השלום הנכבד (ראו: סעיפים 32, 34, ו-35 לפסד"פ; להלן: המסלול הראשון).

השני, מכוח ההוראות הרלבנטיות בפקודת הסמים המסוכנים [נוסח חדש], התשל"ג-1973 (להלן: פקודת הסמים) אליהן מפנה סעיף 23 לחוק – כאשר סמכות זו נתונה לבית המשפט המחוזי (ראו: סעיף 36(ב) לפקודת הסמים; להלן: המסלול השני).

טענות הצדדים

11. לטענת המבקש עניינו מעורר מספר שאלות משפטיות מהותיות המצדיקות מתן רשות ערר ב"גילגול שלישי". המבקש טוען כי הצו המקורי שעליו הורה בית משפט השלום הנכבד ניתן בחוסר סמכות, זאת נוכח העובדה שבמקרה דנן לא נתמלאו, לגישתו, היסודות הנדרשים למסלולי התפיסה הקבועים בדין. עוד טוען המבקש כי נושא השימוש במסלולים המקבילים טרם זכה לדיון ממצה בפסיקה, ולכן, לשיטתו, כללי הפעולה בגדרו אינם ברורים.

12. בהקשר למסלול המסלול הראשון, לטענת המבקש, לא נתמלאו היסודות הבאים: הבקשה הראשונה לא הוגשה על ידי שוטר מוסמך כנדרש; לא היה למשטרה יסוד סביר להניח כי בתפוסים נעברה עבירה, או עומדת להיעבר עבירה, או שיש בהם כדי לשמש ראיה בהליך המשפטי, או שמא שהתפוסים נתנו כשכר בעד ביצוע העבירה, או כאמצעי לביצועה.

13. המבקש מוסיף וטוען כי אף היסודות הדרושים להתקיימות של המסלול השני, לא נתקיימו בנסיבות. כך, למשל, המשטרה לא הגישה את בקשתה לבית המשפט המחוזי, וכן הבקשה לא נשאה את חתימתו של פרקליט המחוז כנדרש. כמו כן, לא הוגש תצהיר, והמשיבה לא הוכיחה כי התפוסים הם רכוש בשווי הרכוש בו נעברה העבירה, או ששימשו לביצוע העבירה, שאיפשרו את ביצועה או שיועדו לכך, או שמדובר ברכוש שהושג, במישרין או בעקיפין, כשכר העבירה או כתוצאה מביצוע העבירה, או שיועד לכך כפי שמורה החוק.

14. המבקש טוען כי בתי המשפט דלמטה שגו כאשר קבעו כי התפיסה התבצעה באמצעות שימוש במסלולים מקבילים – לפי סעיף 35 לפסד"פ בשילוב עם סעיפים 21 ו-26 לחוק. לגישת המבקש, כדי לפעול בדרך זו היה על המשיבה להוכיח את התקיימותם העצמאית של יסודות כל אחד מהמסלולים שלהלן, תנאים אשר לשיטתו, לא התקיימו בעניינו.

15. לטענת המבקש, ככל שיקבע בית משפט זה כי הצו המקורי ניתן כדין, הרי שחידושו נעשה שלא כדין. זאת, לטענתו, מכיוון שהצו המקורי פקע בתאריך 28.04.2016 בעוד שבית משפט השלום הנכבד הורה על הארכתו רק בתאריך 24.05.2016. לשיטת עמוד 3

המבקש, בתקופה שבין תאריכים אלו המשטרה תפסה את התפוסים בלי צו תפיסה תקף, ומשכך לבית משפט השלום הנכבד לא היתה הסמכות לתת את הצו שנתן, שכן לפי חוק ניתן להאריך תפיסה של נכס רק כאשר הנכס תפוס כדין, ולא היה בחידוש הצו כדי לרפא את הפגיעה בזכויותיו של המבקש. לגישת המבקש בית משפט המחוזי הנכבד שגה בכך שלא קיבל את טענתו כי היה על בית משפט השלום לאפשר לו להשמיע את טיעונו עובר למתן הצו המקורי, וכן לפני שבית משפט השלום הנכבד הורה על חידוש תוקף החזקת התפוסים בתאריך 24.05.2016.

16. המשיבה טוענת מנגד כי דין הבקשה להידחות. לטענת המשיבה, בקשתו של המבקש איננה מעלה שאלה משפטיות, בעלת חשיבות ציבורית החורגת מעניינו הפרטי. לשיטתה נושא מסלולי התפיסה הוכרע לא אחת בפסיקת בית משפט זה. המשיבה טוענת עוד כי הכללים לתפיסה קבועים בחוק ואין כל צורך בקביעת קריטריונים להפעלתם על ידי בית המשפט. המשיבה מוסיפה וטוענת כי יישום מסלולי התפיסה המקבילים, מגשים את תכלית החוק ואת הרציונל העומד בבסיס תפיסה וחילוט כאמצעים למאבק בהלבנת הון. לעמדת המשיבה טענתו של המבקש כי על המשיבה להוכיח את יסודות שני המסלולים בנפרד, חותרת תחת תכלית השימוש במסלולים המקבילים.

17. לטענת המשיבה, העובדה כי הבקשה למתן הצו המקורי לא הוגשה על ידי "שוטר מוסמך" לפי סעיף 34 לפסד"פ, אין בה, כשלעצמה, כדי להקים רשות ערר ב"גלגול שלישי". זאת מכיוון, שלשיטתה, פגם זה נרפא בדיון בבקשה בבית משפט השלום להארכת החזקת התפוסים שנערך בתאריך 31.05.2016, במהלכו טענו שני שוטרים אשר הוסמכו כנדרש, והמשיבה אף יוצגה בבית משפט המחוזי על ידי פרקליטה מפרקליטות המדינה. עוד צוין כי נוכח טענות המבקש ולאחר היוועצות עם הייעוץ המשפטי של משטרת ישראל, הוחלט כי ייוחדו נהלי המשטרה לעניין זה.

18. באשר לטענה כי הצו המקורי פקע טרם שהורה בית משפט השלום הנכבד על הארכת תוקפו - המשיבה טוענת, כי בקשת ההארכה הוגשה על ידי המשיבה עוד מלפני פקיעת הצו (בתאריך 21.04.2016). המשיבה סומכת גם את ידיה על קביעת בית משפט השלום הנכבד כי: "אין בפגם זה, לבדו, מלמנוע את בית המשפט מלקיים דיון לגופו של עניין" (בעמ' 11 להחלטה) - קביעה שבית המשפט המחוזי הנכבד לא מצא מקום להתערב בה.

19. המשיבה מוסיפה וטוענת כי בית משפט השלום הנכבד איזן כהלכה, בנסיבות העניין, בין הפגיעה בזכויותיו החוקתיות של המבקש לבין האינטרסים המוגנים העומדים בבסיס המשך החזקת התפוסים.

לאחר הצגת טענות הצדדים - אפנה עתה לליבון הדברים.

דיון והכרעה

20. לאחר עיון בבקשה, בתגובת המשיבה, ובחומרים שצורפו להן - הגעתי לכלל מסקנה כי דין הבקשה להידחות, בכפוף לאמור בפסקה 23 שלהלן. אנמק את המסקנה אליה הגעתי, בקצרה, מיד בסמוך.

21. בפסיקתו של בית משפט זה נקבע כי רשות לערור ב"גלגול שלישי" תינתן במקרים בהם מתעוררת שאלה משפטית, או ציבורית החורגת מעניינו הפרטי של המבקש, או כאשר ניתן להצביע על קיומן של נסיבות חריגות במכלול, המצדיקות הידרשות נוספת לעניינו של המבקש (ראו: בש"פ 2416/12 מסארווה נ' מדינת ישראל (03.04.2012); רע"פ 3960/16 פלדמן נ' מדינת ישראל (12.07.2016)).

22. הבקשה שבפני איננה עומדת בתנאים הנ"ל. טענתו המרכזית של המבקש באשר לשאלת תחולתם המקבילה של שני המסלולים הקבועים בחוק איסור הלבנת הון, נדונה כבר והוכרעה בפסיקתו של בית משפט זה (ראו למשל: דנ"פ 3384/09 אברם נ' מדינת ישראל (26.7.2009); בש"פ 3190/14 ארזון נ' משטרת ישראל (25.06.2014); בש"פ 1001/15 פלוני נ' מדינת ישראל (08.03.2015); רע"פ 6709/15 דנה שירותי נמל ולוגיסטיקה בע"מ נ' משטרת ישראל (21.01.2016)). הלכה היא כי התחולה המקבילה של מסלולי התפיסה נשענת על לשון החוק ותכליתו. וכי כל פירוש אחר עלול לסכל את כוונת המחוקק ותכליתו של החוק: הרחבת סמכויות האכיפה כחלק מהמאבק בתופעת הלבנת ההון (ראו: יעל גרוסמן, רוני בלקין וסאלי ליכט – איסור הלבנת הון להלכה ומעשה עמ' 236-228 (מהדורה שנייה, 2013)).

די בכך כדי לדחות את הבקשה, אף שהיבטים נוספים של מערכת מקבילה זו ודאי עוד ילובנו בעתיד.

23. זה המקום לציין כי לא נעלמו מעיני הכשלים שנפלו במכלול. מוטב היה איפוא אילו בית משפט השלום הנכבד היה דן בבקשה במועד, והמשיבה היתה פועלת על פי כל דקדוקי הדין. בהקשר זה אעיר עוד:

(א) מתשובת המשיבה עולה כי בינתיים נעשה בדק-בית בנהלים, שמטרתו מניעת הישנות כשלים מסוג זה שקרו כאן בעתיד.

(ב) את הטענות לגבי נפקות הפגמים שנפלו פה, וכן לגבי תפיסת חלקו היחסי של המבקש בכספי החברה – המבקש יהיה רשאי לעורר מחדש, היה ותתבקש הארכה נוספת של צו התפיסה, ובהקשר זה זכויות וטענות כל הצדדים שמורות להם.

24. נוכח כל האמור לעיל – הבקשה נדחית.

ניתנה היום, כ"ה בתשרי התשע"ז (27.10.2016).

ש ו פ ט